

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

פרשת במדבר תשפ"ד

מידת הכעס - הקללה והברכה

תוכן

א' - כעסם של הלויים / א

ב' - כיצד ליישם את הכעס / ג

ג' - כעס בגבעה / ה

והנה, אין ספק שכוונתם היתה לטובה - הם לא עבדו לעגל; אלו הם דיבורים של ילדים קטנים. הם עבדו את ה'. כשהם אמרו ביחס לעגל: "אלה אלהיך ישראל אשר העלונך מארץ מצרים", הם ידעו ששום עגל לא הוציא אותם ממצרים. הם ידעו שה' הוא זה שהוציא אותם - הם ידעו היטב הם ידוע היטב שהיה זה מכח השכינה המדברת מתוך גרונו של משה, שיצאו ממצרים. אלא שכעת כשמשה בושש לרדת מן ההר, הם היו זקוקים להמחשה כלשהי, ולכן הם יצרו את הדמות הזו, כדי לכבד בכך את השי"ת.

אבל יהיו כוונותיהם אשר יהיו, הם עשו זאת בצורה שהיתה נגד התורה. כשהקב"ה אמר: "לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב" (שמות כ, כ), פירושו: "לא משנה עד כמה כוונתכם היא טובה". כוונות לעולם אינן יכולות לכפר על מעשים בלתי נכונים! הן אינן יכולות למחות עוון! ולכן עבור משה רבינו היתה זו קטסטרופה.

השבט הזועם

ולכן יצא משה בקריאת: "מי לה' אֵלִי" - כלומר, מי שנתקף בזעזוע ומתקומם לנוכח הפגיעה בכבודו ית', שיבוא אלי כעת למען נוכל לדון את החוטאים ולהוציא את הצדק אל הפועל".

והנה, אני בטוח שכשמשה הכריז את הדברים, היו אנשים מכל שבטי ישראל שנענו לקריאתו, אבל לא היו אלו כולם. כי חלק מהאנשים לא אפשרו לעצמם להתרגש יתר על המידה - הם עשו ככל יכולתם להתייחס לאירוע באיפוק, ודיברו בשליטה עצמית: "הבה לא נפעל מתוך כעס וזעזוע. נדרשת כאן גישה מאופקת ועניינית. אנחנו לא רוצים להסתבך כעת במריבה. יש לזכור כי מדובר בין היתר באנשים שזה מקרוב באו לחיק היהדות, ולכן אי אפשר להתייחס אליהם בצורה כל כך קשוחה". ולכן, על אף שמשה רבינו ביקש תגבור, לא כולם מיהרו להגיע.

א' - כעסם של הלויים

השבט הנבחר

בפרשת השבוע, כאשר מתבצעת הספירה של כלל ישראל, אנחנו מיד שמים לב ששבט לוי התייחד כנחלתו המיוחדת של השי"ת, וכמו שאומר הפסוק: "וְאֶנִּי הִנֵּה לְקַחְתִּי אֶת הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תַּחַת כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר רֶחֶם מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר ג, יב). שבט לוי, הכהנים והלויים, הוקדשו לעבודה המיוחדת של ה', ובכך תפסו את מקומם של הבכורות, שעד לאותו שלב מילאו את תפקיד הכהן המשפחתי.

"וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם" אומר השי"ת, ואומרים חז"ל (ויקרא רבה ב, ב): "בכל מקום שנאמר 'לוי', אינו זז לא בעולם הזה ולא בעולם הבא". מי שמוצא חן בעיני השי"ת, החן הזה נשאר לנצח נצחים.

אז אם אתה לוי, אם שם משפחתך הוא 'לוי' או אולי 'סגל', שפירושו 'סגן לויים', או כל שם אחר, דע לך שאתה בר-מזל, בעולם הזה ובעולם הבא. כמובן שעליך להיזהר שלא לאבד את הכרטיס הזה, אבל אם אתה שומר על הכרטיס, אם אתה הולך בדרכי אבותיך, אזי כאשר תגיע לעולם הבא ותציג את כרטיסך - "אני לוי" - תזכה למקום מיוחד לנצח. אין מה לעשות. הקב"ה העניק לך את השכר הזה.

ומדוע הם נבחרו? דבר כזה לא קורה סתם כך, מתוך גחמה של רגע. כל דבר שנכתב בתורה נועד כדי ללמד אותנו יסודות נצחיים. מה אירע עם שבט לוי?

קטסטרופה!

נשוב אפוא לעגל הזהב. כשמשה רבינו ירד מהר סיני כששני לוחות הברית בידו, הוא ראה חלק מעם - הגרים המצריים ואולי עוד כמה, שרקדו סביב לעגל.

שמעון החליטו שהדרך היחידה לשחרר את דינה היתה לתקוף את תושבי המקום באמצעות מזימה ותחבולה. הם אמרו לבני המקום: "אתם רוצים להיות עם אחד איתנו? בסדר, אין לנו בעיה עם זה, אלא שתאלצו להימול. איננו יכולים להתאחד עם אנשים ערלים".

ארור אפם

בני העיר התקבצו אפוא יחד ואמרו כך: "ראו, לאנשים הללו יש מקנה רב, והם מוכנים להתאחד עמנו ולהיות עם אחד; ממונם יתאחד עם הממון שלנו. כל מה שהם מבקשים מאיתנו זה לעשות ברית מילה, אז למה לא?" מה לא יעשה גוי כדי לזכות בכסף יהודי? אז כולם מלו את עצמם.

ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים, שמעון ולוי נכנסו לעיר וערכו מבצע טיהור; הם עברו מבית לבית - נכנסו לבית אחד ויצאו דקות אחדות לאחר מכן כאשר הם משאירים מאחוריהם ערימה של גופות, ואז ניגשו לבית הבא. כך הם עברו מבית לבית עד שחיסלו את העיר כולה. ואז הם לקחו את אחותם והסתלקו.

כשהדבר נודע ליעקב, הוא התרעם מאוד על מעשיהם, שכן פעולתם, שנעשתה מתוך חרון אף, סיכנה את חייה של המשפחה כולה: "ויאמר יעקב אל שמעון ואל לוי עכרתם אתי להבאישני בישב הארץ בכנעני ובפרזי ואני מתי מספר ונאספו עלי והפוני נשמדתי אני וביתי" - היה עליכם להתייעץ אתי קודם לכן. אבל במקום לעשות כך, הנחתם לכעסכם להוביל אתכם. היתה זו פעולה טיפשית ופזיזה, עם פוטנציאל לאסון". כך אמר יעקב בשעת מעשה.

ובשלב מאוחר יותר, כשיעקב שכב על ערש דווי והגיע הזמן להיפרד מבניו, הוא קילל את כעסם זה: "ארור אפם כי עז ועברתם כי קשתה" - הוא קילל את אפם ועברתם, כלומר את מידת הכעס שלהם. הוא לא קילל אותם אלא את הכעס שלהם.

לשמוע בקול החכמים

והנה, כששמע לוי את קללתו של אביו, הוא יכול היה להתרעם לנוכח הדברים: "הלא לא כעסתי סתם כך! נקמנו באיש שטימא את אחותנו". מה עוד הם יכלו לעשות? לנסות לבוא במשא ומתן עם אנשי שכם, שישחררו את דינה? זה היה חסר ערך; אנשי שכם לא היו מסכימים לשחרר אותה. והדין הוא שאם הגוי אינו מוכן לוותר על הביזה, צריך להרוג אותו. בן נח נהרג על גזל. נמצא שללוי היתה סיבה להתמרמר אודות קללתו של אביו. "מדוע שלא אכעס?! אבל במקום להתמרמר ולהתלונן, הוא הקשיב. לוי הקשיב והקשיב, ואף פעם לא הפסיק להקשיב.

נשים לב שלפני שיעקב אבינו החל לדבר אל בניו קודם מיתתו, הוא הקדים הקדמה: "הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל אביכם". רואים אנו שהוא הזהיר את

אולם היתה קבוצה אחת שפעלה כאחד - "ויאספו אליו כל בני לוי". לא היה אחד שנמנע מלבוא, כי הם אלו שכעסו. הם אלו שנסערו. והם לא התעלמו מאש הזעם שבערה בליבם בראותם את החטא שנעשה.

זועמים וחסרי-רחמים

וכשהם נקבצו אל משה רבינו הוא אמר להם: "שימו איש חרב על ירכו - עליכם לעבור במחנה ולעצור את כל מי שהיה מעורב בחטא העגל. עלינו להעמיד בתי דין תכף ומיד, לדון החוטאים, ולהוציאם להורג".

התפקיד הזה לא היה תפקיד קל. מדובר הלא באחיהם, ובמקרים מסוימים קרובי משפחה של ממש. אבל ככל שהדבר היה קשה, ככל שאפילו העמידה לצידו של משה רבינו לא היתה דבר נח - אבל בכלל מצוות אהבת ה' הוא להיות נסערים בכל הנוגע לכבוד שמים; לקום ולפעול למען ה', ולהגן על קיום דברו.

לא רק לסעור, אלא לרתוח. המסילת ישרים (פרק יט) כותב שזהו סודם האמיתי של הקנאים. קנאי הוא אדם שכל כך אוהב את השי"ת, שהוא אינו יכול לשקוט ולנוח כשהוא רואה דבר שנעשה נגד רצון ה'. כואב לו לראות כל דבר שהוא נגד רצון ה'. כן, אלו שאוהבים את ה', אינם יכולים לסבול את מי שהוא אויב של ה'.

לא רק שהוא אינו סובל את הכופרים, הוא אינו סובל כל פגיעה שהיא בדבר ה'. זוהי מדרגה ששבט לוי השיג באותו יום, כשהם שחררו כח של חרון אף, ונחלצו חושים לקיים את דבר ה'.

סיפור ישן

ואירוע זה הוא שגרם לשבט לוי להיבחר לנצח. "בַּעַת הַהוּא הַבְּדִיל ה' אֶת שֵׁבֶט הַלְוִי" (דברים י, ח) - בזכות שהזדעזעו מהפגיעה בכבוד ה' והתקוממו לכבודו ית' לנוכח חטא העגל, הקב"ה הבדיל אותם מכל השבטים. עד לאותו זמן, עבודת הקרבנות נתונה היתה בידי הבכורות, אך כעת הלויים תפסו את מקומם. הקב"ה הבדיל את שבט לוי והם הפכו לשבט הנבחר, בזכות הכעס שהפעילו כשהיה זה צורך השעה.

אני רוצה לומר לכם כעת דבר, שיתכן ומעולם לא עלה אפילו על דעתכם. הגדלות המיוחדת הזו ששבט לוי השיגו, החלה בקללה. מה שהוביל אותם להישג הגדול הזה היה דבר שהוא "ארור". מה זאת אומרת?

הבה נחזור אחורה, יותר ממאתיים שנה אחורה, לסבא-רבה של הלויים במדבר, הלא הוא לוי, שפעם אחת עורר על עצמו את חרון אפו של יעקב אביו.

מה קרה שם? כולם זוכרים כיצד הכנענים חטפו את דינה, אחותם של שבטי י-ה, ושמעון ולוי, אחיה הנאמנים, החליטו לנקוט בפעולה. בני המקום עמדו מאחורי נסיכם השפל אשר לא רצה לשחרר את דינה. וכך, לוי ואחיו

תוכנן באופן היעיל ביותר. לא תמצאו שם אף חלק שהוכנס סתם כך, ללא תכלית, משהו שיזיק למכשיר. אין שם חוטים או מעגלים חשמליים מיותרים. והיה ומצאנו שם משהו שלא אמור להיות שם - לדוגמא, חרק המטייל לו בפנים, הרי שברור לנו שהוא לא הוכנס לשם על ידי היצרן. ברור לנו שיש תכלית לכל חלק וחלק מהמכשיר. ולכן נוכל להיות עוד יותר בטוחים שכשהקב"ה ברא את האדם, הוא ברא אותו 'ישר', כלומר - יש תכלית וצורך לכל אחת ואחת מתכונותיו של האדם.

כעס, גאווה, קנאה, קמצנות - כולן בעצמותן מידות נפלאות ביותר. כאשר משתמשים בהם באופן הנכון והמכוון, הן ממריצות אנשים לחיות חיים נורמליים ומוצלחים ביותר, ואפילו להגיע להישגים גדולים. רק כשעושים בהם שימוש בלתי נכון, הם הופכים למסוכנים. זה כמו אדם שפותח את ה'טייפ' היפני וחותר ממנו כמה חוטי חשמל, ומנסה ליצור מהם אש או לתת למישהו שוק חשמלי. זו לא אשמתו של היצרן.

מתנה ושמה 'כעס'

כעס הוא מתנה נפלאה מאת הקב"ה. כשאדם כועס, חלים שינויים ביולוגיים בגופו, שינויים שעשויים להביא לו תועלת. בלוטות האדרנלין הממוקמות מעל הכליות מתיזות כמות נוספת של סוכר אל תוך הדם, ואתה מתמלא באנרגיה - זהו הכעס - כדי להוציא לפועל דברים מסוימים, ולהוסיף לך אנרגיה מסוימת שמאפשרת לך לגבור על מצב מסוים שבאופן רגיל לא היית מסוגל לגבור עליו.

למשל, אדם נמוך וצנום, שבדרך כלל חלש מכדי להתעמת עם גברתן גבה-קומה, אבל כשכעסו מבעבע בקרבו - כשהגברתן מתחיל אתו - האיש הקטן צובר כח נוסף, ולפעמים הוא יכול לנצח אותו במהלומה עזה. דרך אגב - אני לא ממליץ על כך. אם השני גדול יותר ממך, תחשוב טוב לפני שאתה הולם בו, כי הוא עלול להלום בך בחזרה. יתכן והרעיון הטוב ביותר הוא פשוט לברוח. להסתובב ולברוח.

הכעס גם יעזור לך לרוץ מהר יותר. כמות הסוכר הנוספת, האדרנלין, מעניק לך תוספת אנרגיה שתסייע לך לברוח מהר יותר. זה גם גורם לדם לקרוש מהר יותר, במקרה שהאדם ייפצע באמצע הקרב. רואים אנו אפוא שהכעס יכול לעתים להביא תועלת גדולה.

כמובן שאם עושים בכעס שימוש לא נכון, הוא מסוכן לגוף. אדם שמרגיל את המערכת שלו להגיב בכעס לעתים קרובות, מערער את המערכת המטבולית (מערכת חילוף החומרים בגוף) שלו. יש בגוף איזון דק ביותר שצריך להקפיד עליו, וצריך לשמור על האיזון הזה. אכן, הכעס נועד לשמש אותנו במסגרת מצומצמת ומדודה. הצרות מתחילות ברגע שהשימוש בו עובר את הגבול המסוים

בניו - פעמיים - שעל מנת שלמילים שלו תהיה השפעה, על מנת שיכולו לדעת כיצד לנצל אותם כראוי, עליהם להקשיב כאשר הוא מדבר עמם.

כמה חשוב להקשיב כאשר האיש החכם מייעץ לך. נתאר לעצמנו יהודי שזוכה לשהות במחיצתו של אדם גדול למשך כמה דקות. תארו לעצמכם שאתם זוכים להיכנס לאדמו"ר גדול או לאחד מגדולי ראשי הישיבות. הם לא יכולים להקדיש לכם זמן רב מדי, ולכן מיד עם כניסתכם, עליכם להטות אוזן ולנסות לזכור כל מילה שהם אומרים. אל תחשבו שזה כמו חבר שלכם שמדבר כעת ואומר מילים סתמיות ומיותרות.

האזינו בקשב רב למה שהאדם הגדול אומר. וכשאתם יוצאים מהחדר, אל תצא סהרורי, רוחף בין העננים מחמת החוויה והכבוד של השהייה במחיצתו של אדם גדול. מיד עם צאתכם, נסו לשחזר במדויק את המילים שנאמרו אמרו, ואם אפשר, השתדלו לכתוב את הדברים. שקלו היטב כל מילה ומילה. והיה אם זכיתם שהוא יטיף לכם מוסר - ואולי אף יקלל את אחת המידות שלכם - דעו לכם שזהו יהלום, שאם תעשו בו שימוש נכון, עוד יכול להוביל אתכם להצלחה הגדולה ביותר.

זהו מה שלוי עשה. דברי התוכחה המרים, והקללה שבה התקלל כעסו, הפכו למתנה היקרה ביותר עבורו. כי לוי הקשיב לעצתו של יעקב וניצל אותו, ובכך שינה את גורלם של בני שבטו לעד. כשלוי שמע שהוא עשה שימוש בלתי נכון במידת הכעס שלו, שהוא השתמש בו בזמן הלא נכון, הוא לקח ללב את המוסר-השכל הזה, והחליט שהוא מוכרח לערוך שינוי גדול במידותיו. וכל זה הוא הקדמה לנושא שלנו.

ב' - כיצד ליישם את הכעס

ללמוד מה'טייפ'

כשלוי האזין לדברי אביו, הדבר הראשון שהוא שמע הוא, שאבינו קילל את האופן שבו עשה שימוש במידת הכעס. במילים "אָרוּר אֶפֶם" יעקב אבינו לא קילל את האף והחמה בעצמם, אלא אמר שאפם וכעסם, כלומר חרון האף שהופעל בידיהם באופן בלתי נכון, מבלי לחשוב מספיק על תוצאות מעשיהם - הוא זה שקילל.

לוי הבין שלא מידת הכעס בעצמה היא הרעה. לא יתכן שהיא רעה בעצם, כי לא יתכן שיש מידה באדם שהיא רעה. "אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹקִים אֶת הָאָדָם יִשְׂרָאֵל" (קהלת ז, כט). זאת אומרת שאם הקב"ה שתל את מידת הכעס בליבנו, הוא ייעד אותה עבור תפקיד חשוב ושימושי.

הלא ברור שמעשי ידיו של הקב"ה אינם נופלים באיכותם ממוצריהם של חברה יפנית המציירת מכשירי חשמל. מי שיפתח את המכשיר ויסתכל בתוכו, יבין שהוא

מאייטם חדשותי. יהודי תורני, יהודי ערכי - ידיעה כזו צריכה להסעיר אותו. אלא שאנשים כיום, גם אנשים טובים, איבדו את הערכיות שלהם.

היו ימים

בימים עברו, גם אצל אומות העולם היתה קיימת מידה רבה של ערכיות. אנשים לא יאמינו, אבל לפני עשרות שנים שנים, אפילו ה'פאבליק סקולס' [א.ה. בתי הספר הממשלתיים, שבהם לומדים גויים ויהודים רחוקים], היו חממות לערכיות. לא רק פטריוטיות, אלא ערכיות. המורים ניצלו כל הזדמנות לשוחח עם תלמידיהם אודות מידות טובות והתנהגות נאותה בכתה. הם שוחחו על צניעות, איפוק ומוסריות.

מציאות זו גרמה להם לזעום אל מול תופעות של פריצות ופשיעה. אבל היום הדברים השתנו. הפסיכולוגיה נכנסה לתמונה. פסיכולוגיה ואבולוציה - שני אלו. הפסיכולוגיה היא תולדה של האבולוציה. שני אלו נכנסו לתמונה, והשחיתו את כל הערכיות, ולכן אנשים כיום אינם מגיבים. וזה חוזר אליהם ומכה בהם. כל התוצאות של הרשע חוזרות על ראשם, ואנשים סובלים כתוצאה מכך.

פעם לא היה דבר ששמו שומר בבית הספר. מי היה זקוק לו? ש'פאבליק סקול' יזדקק לשומר? זה היה מגוחך. השומר הטוב ביותר היה המורה. מורה שראה ילד עושה בעיות, ניגש אליו עם סרגל, ומתן לו מנה אחת אפים. בימינו היו מקימים ועדת חקירה על דבר כזה.

לא רק למורים היה רגישות מוסרית וזעזוע מפני מעשי עוולה והפקרות, אלא גם לתלמידים. אתם יודעים מדוע? משום שבבתי הספר הללו, עוד למדו את התנ"ך. בכל כתה! הם קראו מהתנ"ך בכל יום וגדלו על ערכיו! ולכן הם התקוממו אל מול דברים בלתי ראויים. כשמורה העניש תלמיד, כל שאר התלמידים עמדו לצידו של המורה, כי לכולם היתה מידה כזו או אחרת של ערכיות.

חומר נפץ ושמו 'כעס'

כמובן שהערכיות הזו לא התקרבה כלל לערכיות של עם ישראל. הערכיות של היהודים של פעם, באירופה של לפני כמה שנים - אין מה שישווה לה. היתה זו ערכיות אצילית, רוח טהרה שהיא הרבה מעבר למה שכל אומה השיגה אי פעם! אבל אפילו הגויים התקוממו לנוכח רשע, חוסר צדק וחוסר מוסריות. כך הגיבו בני אדם מאז ומעולם - בזעזוע ובכעס. כן, כעס! כי כעס היא מידה טובה, כשמשמשים בה באופן הנכון.

גם חומר נפץ יכול להביא תועלת רבה כשמשמשים בו כראוי. כשיש צורך לפוצץ הרים במהלך סלילת כביש, חומר נפץ הוא דבר נפלא. אבל אם לדוגמא אתה חוזר הביתה ומגלה שאשתך הכינה דגים לארוחת ערב ולא עוף,

הזה. שם נמצאת הסכנה והגנות של מידת הכעס - כאשר המידה משתחררת מעצמה באופן בלתי מבוקר, ועוברת את גבולה. אבל הכעס ששמור לשימוש נכון במידה הנכונה ובאופן מושכל, אכן מביא לנו תועלת רבה.

כעס חיובי

אכן ברור שהכעס הוא מתנה מן השמים; זהו כלי נפלא, אם עושים בו שימוש זהיר ומצומצם. ולא רק מצד התוצאות הביולוגיות, מצד השמירה על הגוף שהכעס מסייע לה. גם בהלכות מידות, הכעס הינו מידה נפלאה. אלא שאותו הכלל תקף גם כאן - זוהי מידה שחייבים לעשות בה שימוש שקול ומדוד, ולכעוס רק על עושי רשעה.

כך כותב הרמב"ם, שכעס הוא דבר טוב כאשר משתמשים בו נגד עושי רשעה. הוא חיוני עבור הטיפול בפושעים. עלינו להשתמש בכעס מוצדק ומושכל כנגד עושי עוולה.

בימינו זו בעיה; הרכיב הזה חסר בבתי המשפט. לשופטים אין את זה. יש לנו כיום שופטים גרוועים. השופט יושב שם, עטור בגלימתו, ובו בזמן שכולם בטוחים שהוא מקשיב לטענות, למעשה הוא מהרהר לעצמו: "מעניין מה יש היום לארוחת ערב?"

או גרוע מכך, הוא חושב: "בואו נסיים עם הסיפור הזה. ננסה להגיע לעסקת טיעון מהירה. נשחרר אותו על תנאי. מה זה אשמתו שהוא התעלל ורצח את האשה המסכנה הזו? החברה אשמה, בכך שלא נתנה לו מספיק תלושי מזון".

כך זה גם הכי בטוח עבור השופט. אחרת, הפושע עוד עלול להתנקם בו. זה מה שעובר בראשם של כל השופטים. הנרצחת, לעומת זאת, כבר אינה בין החיים, כך שאין סיכוי שהיא תתנקם בו.

מקומה של הנקמה

כל שופט, אם ברצונו להיות שופט צדק, חייב לכעוס על הרוצח. לא כמו אותו שופט שקבע כי "באולם בית המשפט אין מקום לנקמה". ההיפך הוא הנכון - על השופט מוטל לכעוס ולקצוץ על הפושעים.

עלינו להפעיל את מידת הכעס כלפי עושי רשעה. עלינו לעמוד על כך ולוודא שהדין יתמצה עם אלו שמזיקים לחברה ומעוותים אותה. אסור לעמוד מן הצד ולהיות סובלן ונדיב-לב אל מול הפושעים. התורה מצוה עלינו "וּבְעֶרְתָּ הָרֶעַ מִקֶּרְבְּךָ!" עלינו להשמיד את הרשע!

כשאנשים נוהגים בסובלנות רבה מדי, כשאינם כועסים, קשה להם לקיים את החיוב ללחום כנגד הרשע. אנחנו רואים את התופעה הזו כל הזמן, של אנשים ששומעים על כל מיני דברים שמתרחשים בעולם, והם כלל לא מגיבים. כשהם קוראים בעיתון שמישהו נרצח, עבורם זה לא יותר

הכהנים לא הסכימו לדברים כאלו. כשהם רואים משהו בלתי תקין - הם זועמים על כך.

כשהיית מגיע לכהן כדי לשאול אותו שאלה בהלכה - לדוגמה, היתה איזו תערובת בין בשר לחלב, וכעת אתה מגיע לכהן לשאול את דבר ההלכה בעניינך - הכהן לא התייחס לשאלה כמו פרופסור שבודק דגימה במעבדה. הוא לא דן בשאלה מנקודת מבט אקדמאית וקרה; הוא היה מוכיח את בעל הבית: "איך אפשרת לדבר כזה לקרות? מדוע נהגת בחוסר זהירות שכזו?" זהו תפקידו של הכהן - להוכיח, לנזוף. עליו לוודא שדבר כזה לא יחזור על עצמו.

וזה מה שאבות אבותינו משבט לוי למדו מאביהם. הם למדו שמתנה זו - הלב הבוהר והנטייה לכעוס, צריכה לבוא לידי שימוש רק עבור מטרות מסוימות, רק כדי להגן על יסודות התורה ועל כבוד שמים.

ג' - כעס בגבעה

מבט תורני על "פילגש בגבעה"

זוה מביא אותי לנושא שכולל בתוכו את שתי בחינות הכעס הללו - הכעס המקולל והכעס המשובח - ואני מעלה את הנושא לבקשת רבים. כמה מבני החבורה ניגשו אלי לאחרונה ושאלו האם אוכל לדבר על הסיפור של "פילגש בגבעה", ולבאר אותו מנקודת מבט תורנית טהורה.

אבל רבותי, אני מבקש להצהיר מראש שלא אוכל לבאר כראוי את הנושא הזה, ובוודאי לא במסגרת הנוכחית. יש לי עוד הרבה מה לומר לכם על הענין הזה מלבד מה שתשמעו כעת, וכבר די מאוחר, ולכן אנחנו נתמקד על הנושא שלנו כאן, הלא הוא הנושא של התקוממות למען ה'.

אז הנה הסיפור - בחיסור פרטים רבים. היה איש לוי שהתגורר באזור הר אפרים, שהיתה לו פילגש. ויהי היום, ופילגש זו חטאה נגדו במשהו. לא כתוב בפירוש בספר שופטים מה היא עשתה, אבל בגמרא בגיטין (ו, ב) מבואר שהיה זה ענין פעוט, לא משהו חשוב במיוחד. אלא שהלוי הזה היה איש חם-מזג, כזה שמעולם לא למד את הקללה שהטיל סבו-זקנו יעקב אבינו, וחמתו בערה בו. הוא התקוטט עם פילגשו, וזו עזבה אותו וחזרה לבית אביה שבבית לחם יהודה.

לאחר זמן מה, הלוי חם-המזג הזה הגיע לבית אביה, ושידל את פילגשו לנסות שוב. הם אכן השלימו, ויצאו יחד לכיוון ביתם. אך כאשר השמש החלה לשקוע בטרם הספיקו להגיע הביתה, הם נאלצו לנטות מזרעם וללון במשך הלילה בעיר גבעה, שהיתה עיירה קטנה בנחלת

ואת מאוד מאוכזב; אתה לא יכול לפוצץ את המקרר! לא, לא משתמשים בחומר נפץ לארוחת ערב.

מסיבה זו כותב הרמב"ם שבכל הנוגע למידת הכעס, עלינו להשתמש בה בצמצום. הכעס הוא כמו חומר נפץ - הא גרוע יותר מחומר נפץ - וצריך לדעת מתי לעשות בו שימוש ומתי לא.

ולכן יעקב קילל את כעסם של שמעון ולוי. בל נטעה בכך. "אָרוּר אָפֶם!" זו היתה קללה. כי הכעס הוא כלי מסוכן ביותר, והם עשו בו שימוש לא נכון ובכך סיכנו את קיומה של המשפחה כולה, כאשר הם כמעט והמיטו עליהם אסון גדול.

לוי לומד

וקללה זו היא שהביאה ללוי את גדלותו. בני לוי חיו עם הקללה הזו, עם אזהרתו של יעקב כיצד יש להשתמש בחומר נפץ הזה ששמו 'כעס'. הם לא ביטלו כליל את הכעס אלא חינכו את עצמם. לוי הקשיב לדברי אביו שאמר "שְׁמָעוּ" ועוד פעם "שְׁמָעוּ", ולוי לקח את הדברים ברצינות כל כך גדולה, שהוא הפך את העבודה על מידת הכעס למשימת חיי. לוי לקח את הקללה ולמד אותה וראה את הברכה שבתוכה, והבין שהוא מוכרח לרסן את כעסו ולעשות בו שימוש אך ורק למען מטרות ערכיות - כלומר לזעום אל מול עושי רשעה.

לוי גמר אומר להגביל את הכעס לדברים מסוימים. הוא היה נחוש להתחנך לרסן את עצמו ולמנוע מעצמו מלהתרגז על כל דבר מלבד אותם דברים שראוי להתרגז עליהם. לוי לקח את מידת הכעס שהיתה בו והפך אותה לכלי שרת, לכלי קדוש שעושים בו שימוש אך ורק לעבודת ה'. וכך הוא חינך את בניו.

וכעת אנחנו מבינים את המינוי שמינה ה' את שבט לוי. הם נבחרו לשמור על בית המקדש מבחוץ, והכהנים עמדו על המשמר בפנים. השבט שהופקד על משמרת בית המקדש חייב לשמור שהעם הבאים בשעריו לא יפר אף אחד מהכללים - שלא יעברו את הגבולות שנקבעו להם, שלא יגעו בדברים שבהם אסור להם לגעת, ושלא יעשו שום דבר בלתי נאות במתחם בית המקדש. לכן היה זה שבט לוי - השבט שלמדו לנתב את ליבם הבוהר לעמידה על כבוד ה', ולמדו מתי ומה וכמה להבעיר את האש - הם היו ראויים יותר מכל למשימת השמירה על המקדש.

תפקידו של הרב'ה

זו גם הסיבה שמאז ומעולם הכהנים היו מלמדי התורה. כי זהו תפקידם - לדאוג לקיום התורה. אם היו רואים הפרה כלשהי של התורה, תפקידם היה לכעוס. אין כאן מקום לאדישות. כי מי שאינו כועס, יאפשר לכל מיני דברים לעבור, והסדקים יתרחבו עוד ועוד, וכל מיני הנהגות רעות יתחילו להתפשט בכלל ישראל. ולכן

עצמה בחזרה אל הבית, והיא מתה ממש על יד הדלת. סיפור מזעזע. וכשראה הלוי את פילגשו המתה, הוא התפוצץ מרוב כעס. הוא נתקף בזעם בלתי נשלט, ונהג כפי שנוהגים רבים לעשות כשהם כועסים. הם עושים דברים דרסטיים, בלי לחשוב. הוא נטל את גופתה המתה, וביתר אותה לשנים עשר חלקים, והחליט לשלוח חלק אחד מגופת פילגשו לסנהדרין של כל אחד משבטי ישראל, כדי שינקטו בפעולה כלשהי למענו.

תכף ומיד הוא מצא אנשים שיסייעו לו, והוא שלח חתיכה אחת מגופתה באמצעות שליח או ועדה, לזקני החכמים של שנים עשר השבטים.

נצייר לעצמנו את המחזה הזה. הסנהדרין יושבים בעירים ודנים דין תורה, כאשר לפתע אדם מתפרץ לאולם, כשהוא נושא בידו חבילה. הוא פותח את החבילה, ומציג אותה בפני החכמים. הם מוכים בתדהמה! והשליח מספר להם מה אירע.

לכרות את הגידול

ברגע שבתי הדין שמעו על כך, הם הבינו את גודל הסכנה שנסקפת לעם היהודי, שהגיעה כתוצאה מהשכנות עם הכנענים. והם החליטו שצריך לשים סוף לדבר הזה, אחת ולתמיד. דמה של האומה הישראלית רתח מזעם.

כשהסנהדרין של כל ישראל שמעו על כך, תקף אותם פחד גדול. "מה קורה לאומתנו? הם מתקלקלים ונשחתים על ידי דרכיהם המרושעות של הכנענים!" אמנם זה קרה רק פעם אחת, והיו אלו רק קומץ פרחחים, אבל זה היה די והותר עבור אבות אבותינו הצדיקים. הם לא התספקו בלומר: "נו נו, לא יפה להתנהג ככה". לא. הם ראו את הגידול הממאיר שמתחיל לגדול כאן.

הם התכנסו יחד, וקבעו כי יש להשקיע את מלוא המחשבה בנושא הזה. הם דנו ונועצו ביניהם, והגיעו לכדי החלטה איומה. הם החליטו כי יש צורך בניתוח. לא סתם ניתוח, אלא ניתוח קיצוני ונורא.

הסנהדרין יצאה בפסק נורא: "לא מספיק להוציא להורג את האנשים שביצעו את הפשע הנורא, אלא יש להשמיד את כל העיר גבעה. אם עיר שלמה אינה פוצה את פיה לנוכח מקרה מחריד שכזה, פירושו של דבר הוא שהם שותפים לפשע". והנה, על פי דין תורה אסור לעשות כך, אולם במקרים יוצאי דופן שבהם קיימת סכנה לאומה היהודית, מותר לבית דין לגזור גזירה מעין זו, והם החליטו להשמיד את העיר כולה - שבע מאות איש במספר.

מלחמת אזרחים

כאשר גזר הדין האיום הזה ניתן, שבט בנימין כולו מחה על כך: "איך אפשר להשמיד עיר שלמה בגלל כמה פרחחים?" אתם יודעים איך זה - כולם היו קרובי משפחה; תושבי גבעת בנימין היו קרוביהם, ולכן הם לא חשו מספיק שאט נפש, מספיק זעזוע, כלפי בני הנוער שלהם. להבדיל,

שבט בנימין. הם חנו בשוק של גבעה, עד שאיש זקן ראה אותם והתעקש לארח אותם בביתו למשך הלילה.

כסדום היו

והנה, בעודם יושבים בביתו של הזקן ומשיבים את נפשם, אירע דבר מאוד יוצא דופן. מספר בחורים צעירים, בחורים יהודיים מתושבי העיר, התאספו יחד והחלו לדפוק בדלת. "שמענו שאיש זר הגיע לביתך", הם אמרו, "הוצא אותו אלינו, ונעשה בו כרצוננו".

אירוע מעין זה לא נשמע מאז ומעולם בקרב בני ישראל. איפה שמעו על דברים כאלה? אצל בני כנען. לכנעניים היה מנהג אכזרי: כשאדם זר היה עובר בעיר, בני העיר היו מתעללים בו. אתם זוכרים כיצד אנשי סדום התאספו סביב ביתו של לוט, ודרשו שיוציא אליהם את אורחיו, הלא הם המלאכים? אבל זה לא היה רק בסדום. כך נהגו הכנעניים בכל מקום - הם התעללו בזרים בצורה השפלה והמתועבת ביותר.

זו הסיבה שכאשר בני ישראל נכנסו לארץ ישראל, הקב"ה הזהיר אותם מפני דרכם של בני המקום, והם הצטוו להשמיד אותם. כי אם יניחו להם לחיות, הם ילמדו מדרכיהם הרעות. אלא שהיהודים רחמנים בני רחמנים הם, וקשה היה להם להשמיד את הכנעני. מאז ומעולם יהודים היו רחמנים, וכך הם הניחו לרבים מבני הכנעני ולא הרגו אותם, והם התיידדו עם שכניהם.

אך מה קרה בעקבות אותה גישה רחמנית? כידוע, לסביבה יש השפעה עוצמתית ביותר. אפילו אנשים טובים, אם הם חיים בין רשעים, מאמצים לאחר זמן את דרכיהם. קִשַׁע הוא דבר מדבק, ובפרט בקרב בני הנעורים. וכידוע, בכל אומה יש פרחחים. כמובן שהפרחחים שלנו טובים יותר מהאריסטוקרטים שלהם - אין כל ספק בכך. הפסולת של עם ישראל הוא משובח מה'קדושים' של אומות העולם.

משלוח איום ונורא

אבל היו פרחחים, היתה פסולת. וחלק מאותה פסולת, פעם אחת, בעיירה אחת, ניסתה לחקות את מנהגי הכנעניים. מעשים אסורים תמיד נראים מעניינים ומושכים - וכשהבן-לוי הזה הגיע עם פילגשו לבקר בעירם, הבחורים השפלים הללו התאספו סביב הבית, וחיקו את דרכי הכנעניים. הם קראו לבעל הבית: "שלח אותו החוצה - אנחנו רוצים לטפל בו". את הפרטים של הסיפור הזה כל אחד יכול לראות בפנים, בספר שופטים, אבל היו שם וויכוחים והפגנות, ולאחר דין ודברים והתקוטטות מסוימת, הם הצליחו להניח את ידיהם על הפילגש. הם גררו אותה לרחובות העיר, והתעללו בה.

כשהבן-לוי פתח את דלת הבית בשעת בוקר מוקדמת, הוא ראה את פילגשו מוטלת על מפתן הבית ללא רוח-חיים. לאחר לילה של התעללות, היא הצליחה לגרור את

של בני אותו הדור. ולכן הסיפור הזה מעולם לא חזר על עצמו. זהו המקרה האחד והיחיד שבו פרחים בני עמנו נהגו כמו הגויים; חיקו את פריצותם של הגויים. ולמרות שהכנענים המשיכו לחיות ביניהם, מעולם לא אירע שוב כדבר הזה, שיהודים יחכו את התנהגותם בדבר זה, וזה בזכות אותה פעולה איומה שננקטה. התופעה הזו נמחתה כליל מעם ישראל, ומאז שוב לא נשמע כמותה. זו היתה מדרגתם של אבות אבותינו - הם לא הסכימו לסבול דברים כאלו.

מי אשם?

והנה, על השאלה מי אשם? מי אשם בכל החיים שנדעו? הגמרא (גיטין ו, ב) אומרת שהכל היה בגלל איש אחד - בן-הלוי חם-המזג, והכעס שלו. ראשית כל, מדוע הוא היה צריך בכלל להתקוטט עם פילגשו מלכתחילה? הם יכלו להמשיך לחיות יחדיו בשלום. ואם הוא מצא אותה בבוקר ללא רוח חיים, מדוע הוא ביתר אותה? כל אלו היו פעולות של יוצר-סקנדלים, והוא היה הגפרור שהצית האש; הוא גרם לתבערה אדירה באומה היהודית. הוא מואשם בצורה חמורה ביותר על מיתתם של יהודים רבים כל כך. חכמי הגמרא משתמשים בו כדוגמא, כסמל, של אדם שכעסו הביא לחורבן עצום.

אבל אין בכל דברי הגמרא, ובכל דברי חז"ל עד כמה ששמעתי - ושמעתי על הנושא הזה מאנשים גדולים - אין ולו מילה אחת של גינוי או ביקורת כנגד המלחמה עצמה, אין שום גינוי על כעסם של בני ישראל שפתחו במלחמה. ומדוע? כי היתה זו מלחמה של זעם קדוש וטהור.

ולא רק שלא הוטלה עליהם כל אשמה, אלא כעבור מאות שנים, כשהנביא הושע (י, ט) משמיע לישראל דברי תוכחה, הוא נוקט בבני אותו הדור, עם ישראל שלחמו נגד בני גבעת בנימין, כדוגמה למופת. "יהודים", אמר הנביא, "אתם רואים אי-צדק ואתם שותקים". "חסר לכם את הזעזוע הטהור, את הזעם הקדוש". כלומר, היה להם, בוודאי שהיה להם הרבה, אבל לא מספיק. "מִימֵי הַגְּבֻעָה חָטְאַתְּ יִשְׂרָאֵל" - אינכם כמו אלו שהיו בימי גבעת בנימין, "שֶׁם עֲמָדוֹ" - אילו הייתם חיים אז, "לא תִּשְׁיִגְם בַּגְּבֻעָה מִלְחָמָה עַל בְּנֵי עֲלֹנָה" - לא הייתם נלחמים כנגד עושי עוולה. אתם הייתם מכילים את זה. הייתם מניחים לזה לעבור מבלי להתקומם.

גם היום - אנחנו שותקים. כבר התרגלנו לראות את זה. התרגלנו לראות עוולה ורשע. אף אחד אינו מגיב. אפילו לא כותבים מכתבים לראש-העיר לינדזי. לינדזי הוא רשע מרושע, והוא וכל חבריו הדמוקרטיים הם האחראיים לכל הרשע שאנו רואים כיום; הם מתחנפים לרוצחים

כשאמא של מאפיונר שומעת שבנה רצח מישהו, היא אומרת: "אבל הוא תמיד כזה ילד טוב. הוא תמיד מביא לי דברים מהחנות. הוא קונה לי שוקולד לכבוד 'יום האם'". אחרי הכל, זה הבן שלה.

שבט בנימין מן הסתם אמר כך: "תראו, אין כאן עדים והתראה. לא התרו בהם קודם לכן, ובכלל, לא היו שם עדים כשרים, אז לכל היותר אפשר לתת להם מלקות". כך נראה לי שהם אמרו. ואולי, לכל היותר, בני גבעת בנימין היו מוציאים להורג כמה אנשים.

אבל הסנהדרין של כל ישראל אמרו: "לא. לא די בזה, כי איך יצאו מקרבכם נחשי-צפע שכאלו? יש משהו בעייתי בעיירה הזו, שלא מנעה מבני הנוער שלהם ללכת בדרכי הכנענים". הסנהדרין חששו שאם הם יקלו עכשיו, גם אם יוציאו להורג את הפושעים, הרי שהתנהגות כזו תתחיל לצוץ בכל מקום.

מלחמת קודש

פסק הדין של הסנהדרין הסתמך על דברי הגמרא ביבמות (צ, ב), שמותר לעקור דבר מן התורה בקום ועשה למגדר מילתא. בכדי למנוע התפשטותו של דבר-רשע מסוים, מותר לעשות דבר נגד התורה. ולכן, על אף שרק קומץ של בני-נוער מרושעים הם אלו שביצעו את הפשע הזה, ואילו שאר בני העיר לא ביצעו אותו בפועל, הדין נפסק שיש למחוק אתהעיירה כולה.

כידוע, יהודים אינם מחפשים מלחמות. לכל אחד היתה שדה לזרוע, פרות לחלוב, ומשק מלא בעבודה. מלבד זאת, היו לו בנים שהיה עליו ללמדם תורה, והיה עליו גם לטפל בעצמו. אבל הם עזבו הכל. הם עזבו את החוות, עזבו את הצאן והבקר, עזבו את בני משפחתם - ויצאו לקרב. זהו אירוע שאין לו אח ורע בהיסטוריה. ארבע מאות אלף איש התאספו יחד ואמרו: "אנחנו יוצאים לקרב על מנת לבצע ניתוח מורכב, במטרה ובתפילה שלעולם לא יידרש ניתוח כזה שוב."

כמובן שלפני שיצאו למלחמה הם ביקשו את רשותו של הקב"ה. הם ניגשו לכהן הגדול ושאלו באורים ותומים האם יש להם ללכת להילחם בבני גבעה, והתשובה היתה: "לכו".

והתוצאה היתה מלחמה. היתה זו מלחמת קודש. כולם עזבו את שדותיהם והתקבצו יחד כדי לערוך מלחמה נגד אחיהם, שבט בנימין.

בסופו של דבר, שבט בנימין כולו, לא רק בני גבעה, כמעט ונמחה מן העולם. היו כמה ניצולים, אך לא היו להם נשים, והשבט היה בסכנת הכחדה. את המשך הסיפור כבר תקראו בעצמכם, אבל הסיפור הזה הוא סמל לאצילותם

שאלה:

אם בימות המשיח לא תהיה לנו בחירה חופשית, מדוע אנחנו מחכים ומצפים לזה?

תשובה:

למען האמת כן תהיה בחירה חופשית בימות המשיח. הרמב"ם (פי"ב מהלכות מלכים ה"ב) פוסק כדעת שמואל ש"אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות בלבד". בימות המשיח תהיה בחירה חופשית. בעולם הבא אכן אין בחירה חופשית אלא רק אושר ושמחה, אבל בימות המשיח כן תהיה בחירה חופשית.

אלא שלא תהיה לנו את הבחירה החופשית להיות יהודים חרף הלעג והבוז שאנו סופגים. לא נוכל ללכת ברחוב ולשמוע מישהו קורא לעברנו: "יהודי מלוכלך!"

הזכות הזו שמורה לנו רק בזמן הזה. כיום אנחנו ברי מזל. מי שהולך ברחוב וסופג בזיונות על כך שהוא יהודי, על זה אומר הרמב"ם כי "תפארת גדולה היא לנו". אתם שומעים? ככה כתוב באיגרת תימן - "תפארת גדולה היא לנו".

אז תקוו שכך יקרה לכם. אם אתם הולכים ברחוב, ושומעים כושי שקורא לעברכם: "יהודי! יהודי!", עליכם לומר: "אה! ברוך ה', כמה שאני שמח".

אני תמיד מספר את הסיפור הבא: ר' משה מונטיפיורי היה ראש עיריית לונדון. הוא היה מיליונר; ראש עיריית לונדון. הוא שמע פעם שיהודי רוסי סובלים מרדיפות, והחליט לנסוע לרוסיה על מנת לדבר עם הצאר ולבקש ממנו לעזור ליהודי מדינתו.

בעודו נוסע בוורשה - הוא נסע בכרכרתו הפרטית: היתה לו כרכרה עם משרתים לבושי מדים מהודרים, כיאה לברון אנגלי - שייגעץ' פולני רדף אחרי הכרכרה וקרא: "ז'יד! ז'יד!" שפירושו "יהודי! יהודי!"

ר' משה מונטיפיורי עצר את הכרכרה, ואחד המשרתים רדף אחרי השייגעץ, תפס אותו והביא אותו חזרה. השייגעץ רעד בידיו וברגליו.

ר' משה מונטיפיורי הוציא שטר של 'פאונד' אחד - סכום נכבד באותם ימים - ונתן אותו לגוי. הוא אמר: "באנגליה כולם קוראים לי 'הלורד', ראש העיר'. מכנים אותי 'הברון רוטשילד'. מכנים אותי בכל מיני שמות. יש לי שם תארים רבים. אולם התואר הגדול מכולם הוא מה שקראת לי זה עתה: ז'יד! אה, התואר הנפלא מכולם!" ז'יד' פירושו יהודי - אחד שמשבח את ה'. זהו התואר הגדול והנפלא מכולם.

יום יבוא וכבר לא נזכה לכך. אף אחד כבר לא יכנה אותנו בתואר הזה. להיפך, הם יקוו שאנחנו נקרא להם ז'יד, אבל לא! אנחנו לא נקרא להם כך.

כדי להיקרא ז'יד' חייבים ללבוש ציצית. הגויים לא יוכלו ללבוש ציצית. הוצא את הציצית ואמור: "אה! אני שייך למשפחת המלוכה!" פתיל תכלת! תכלת פירושה מלכות. הגויים מאוד יקנאו בכך. אבל שום דבר כבר לא יעזור להם.

ולכן, בימות המשיח אכן תהיה נסיגה מסוימת; אנחנו נאבד דברים מסוימים. נאבד את הזכות להיקרא ז'יד'.

אבל יהיו לנו זכויות אחרות שיפצו על האובדן הזה; והם לא רק יפצו על זה, אלא יוסיפו עוד הרבה מעבר לכך.

ושותקים להם, על מנת לזכות בקולותיהם בקלפי. אדרבה, ככל שהללו מתנהגים באלימות רבה יותר, כך הם מחניפים להם יותר ונכנעים לדרישותיהם יותר.

אומה קדושה

אבל מעם ישראל מצופה להגיב. מצופה מאיתנו להיות סמל ומופת להתקוממות נגד עוולה. ולכן הנביא דיבר בשבחם של אותו הדור. אך היתה תביעה על כך שהמגמה נעצרה שם. הקב"ה ציפה מהם שיתקוממו כנגד עוולות נוספות גם כן. "אם אתם מקנאים לכבודי, עליכם לעשות זאת באופן מושלם! אל תעצרו!" כי מה שקרה אז, בימי פילגש בגבעה, היווה את אחת הפעולות הנאצלות ביותר בהיסטוריה שלנו. האומה כולה, כאיש אחד, קמה על רגליה ותבעה בתוקף את הערכים שהקב"ה דורש מעמו. וזאת משום שבתוך ליבו של כל אחד ואחד מהם בערה תשוקה שאומתנו תהיה אומה קדושה, ושנחיה לפי תורת ה' ולא נושפע מאומות העולם, ולכן עלינו לשים לזה קץ - אחת ולתמיד.

כל יהודי הרגיש שהוא נושא על כתפיו אחריות של נאמנות להשי"ת - נאמנות שהיא קודמת לכל דבר אחר - וכשהם שמעו אודות העוון הגדול שנעשה בגבעה, ארבע מאות אלף יהודים כעסו כאיש אחד, והתקבצו יחד למלחמה נגד שבט בנימין. הם לא הסכימו לקבל שום סטיה מדרך התורה, ולכן ה' כה אהב אותם!

אלו הם האנשים שבהם בוחר השי"ת תמיד; היהודים שתובעים את כבודו באמצעות זעם טהור ומחושב. מי שמבין את היסוד של "אָרוּר אָפֶם" - שכאשר משתמשים בכעס בצורה לא נכונה הוא ארוּר, אבל מי שמשתמש בו בצורה שקולה ומושכלת כביטוי של אהבת ה', הקב"ה בוחר בו לנצח נצחים. אלו הם היהודים שמחנכים את עצמם לא להתרגז על כל דבר, ולא לכעוס על עניינים בלתי חשובים. תחת זאת, כאשר הם רואים עוון ורשע, זה מכעיס אותם; ומתוך שיקול דעת נבון ומחשבה תחילה, עם שליטה ומתוך נחישות מושכלת, הם זועמים ומקנאים לכבוד ה' יתברך.

שבת שלום ומבורך!**בואו נהיה מעשיים****כעס חיובי**

אין שום חלק באדם - שהינו בריאה מושלמת שברא השי"ת - שהוא מיותר ושאינו לו תכלית. לכן, על אף שלרוב אנו עושים שימוש שלילי במידת הכעס, אם הקב"ה ברא בנו מידה זו, הרי שבוודאי ישנה סיבה טובה לכך. השבוע, ננסה להשתמש בכעס שלנו באופן מושכל, ולנסות לחוש כעס למראה פגיעה ברצון השי"ת, מתוך רצון לעורר רגישות לכבוד אבינו שבשמים.